

[Ministeren for Landbrug og Fiskeri.]

hovedet kan nytte; det indeholdes der Bestemmelser om i Forslaget.

Efter den Udregning, der findes i Bemærkningerne til det Forslag, der blev fremsat i Fjor, er der Tale om et Beløb paa ca. 200 Mill. Kr. i den Zone, hvor Landbrugets Gæld ligger mellem 85 og 110 pCt. af Panteværdien. Et Rentetilskud paa 3 pCt. vil derfor betyde 6 Mill. Kr. aarlig, men da de større kornsælgende Ejendomme er undtaget ved dette Lovforslag, bliver Beløbet jo noget mindre, formodentlig en 4—5 Mill. Kr. Man maa i øvrigt haabe, at de høje Raavarepriser og de lave Færdigvarepriser, vi har i Øjeblikket, vil ændre sig til Gunst for den store Del af Landbruget og til Gunst for hele Landet.

Jeg skal anbefale ogsaa dette Forslag til en hurtig Gennemførelse i det høje Folketing.

Dernæst har jeg den Ære at fremsætte *Forslag til Lov om Tilvejebringelse af Tillægsjord til mindre Landbrug*. Spørgsmaalet om Tillægsjord til de mindste Landbrug er et gammelt Spørgsmaal, det har været drøftet i alt Fald i de 16 Aar, jeg har haft den Ære at være Medlem af dette høje Ting. Man maa regne med, at der findes mindst 40 000—50 000 Brug her i Danmark, som ikke er store nok til, at en Familie kan leve af dem, hvis de drives som almindeligt Landbrug. En Del af disse Landbrug ejes af Folk, som har anden Virksomhed eller anden Indtægt at leve af, og for dem er der naturligvis ingen eller kun ringe Vanskelighed. En anden Del af disse Smaabrug drives som Gartnerier o. lign. og vil derfor ogsaa have Mulighed for at klare sig. Men tilbage bliver en meget stor Del, som gerne vil have mere Jord, for hvem det vil betyde overordentlig meget, og hvem vi alle maa være interesserede i at støtte i deres Bestræbelser for at faa Tillægsjord. Spørgsmaalet er sikkert langt mere brændende nu, end det nogen Sinde før har været, idet Industri-Landbrugets Kaar for Tiden er meget ringere, i alt Fald end de har været i den sidste Menneskealder. Tidens haarde Krav til Landbruget er i Dag den størst mulige Produktion af Jorden, det mindst mulige Indkøb af udenlandske Raastoffer og en noget mindre Husdyrproduktion. Det viser sig da ogsaa i Praksis, at Landbruget har gennemført dette, idet Flæskeproduktionen er omtrent halveret og Smørproduktionen gaaet ned med 15—20 pCt. i de sidste 4—5 Aar. Denne Nedgang i Produktionen

kan i de mindste Landbrug ikke gennemføres med Opretholdelse af den fornødne økonomiske Balance i samme Omfang som i de noget større Brug, og derfor er Kravet om Tillægsjord ogsaa stadig voksende. Jeg faar Gang paa Gang Andragender derom, og sidst har jeg modtaget en indtrængende Anmodning baade fra De samvirkende danske Husmandsforeninger og fra det jyske Sendemandsmøde, som De jyske Husmandsforeninger afholdt i November 1936.

Erfaringen gennem de mange Aar har vist, at det er meget vanskeligt at skaffe Tillægsjord til forsvarlige Priser. Jeg maa dog sige her, at gennem Aarene er der mange Husmænd, der har faaet Tillægsjord gennem Jordlovsudvalgets Virksomhed, idet der næsten altid ved Køb og Udstykning af større Gaarde eller større Jordparceller er Mulighed for at skaffe Tillægsjord til bestaaende Brug, men det løber naturligvis ikke op i Tal i Forhold til den Mængde Ejendomme, som har Brug for mere Jord. Vanskelighederne er af forskellig Art. En Del af de Ejendomme, der trænger til mere Jord, ligger saaledes, at de vel kan faa Jord, men kun til Priser, som Ejeren ikke kan overkomme at betale, selv om Sælgeren maaske ikke forlanger en Pris, der for ham er særlig høj. En Del Ejendomme ligger saaledes, at der ingen Tillægsjord findes i Nærheden, og det er derfor udelukket at løse Problemet for dem ved at skaffe Tillægsjord paa almindelig Vis. Andre Ejendomme ligger saaledes, at de maaske kunde sælges til Folk, som har anden Virksomhed eller Indtægt ved Siden af, og som derfor kunde ønske et saadant lille Brug, men Ejeren tør ikke sælge Bruget, da han mener, det er vanskeligt at skaffe sig et andet og større Brug. Endelig er en Del Ejendomme bebyggende ved Siden af velegnet Tillægsjord, hvis Ejer dog ikke vil sælge den, i hvert Fald kun til Fantasipriser.

Dette Lovforslag søger at løse Problemet saa alsidigt, som det vel er muligt. I Lovforslagets § 2 foreslaas det, at Statens Støtte til privat Køb af Jord til Udvidelse af disse smaa Brugs Jordtilliggende udvides ved en yderligere Placering af de delvis rentefri Laan, som Staten stiller til Raadighed. Forholdet er i Øjeblikket det, at man har et Beløb til Raadighed, hvoraf der kan ydes Laan, indtil 25 pCt. rentefri, til Landmænd, for at de kan købe privat Jord og lægge den ind under deres Brug. Men det viser sig, at det er meget vanskeligt at gennemføre denne Fremgangsmaade, dels fordi det maaske er for dyrt for de paagældende, men navnlig fordi selve Placeringen af Stats-